

KUTATÁSI TERV

Felsőoktatási Alapképzés Hallgatói, Kutatói Ösztöndíjhoz¹

Felsőoktatási Mesterképzés Hallgatói, Kutatói Ösztöndíjhoz²

Felsőoktatási Doktori Hallgatói, Kutatói Ösztöndíjhoz

**„Tudománnyal fel!” Felsőoktatási Doktorvárományosi és Posztdoktori
Kutatói Ösztöndíjhoz**

(max. 4 db A/4-es ív terjedelemben)

1. Bevezetés: A tudományos/művészeti program tárgya, címe, a témaválasztás indoklása, motiváció

Kutatásom tárgya a bírói hivatás fejlődéstörténete, a pályamunka címe: *Fejezetek a bírói hivatás magyarországi történetéből (1920 – 1949)*. A kutatómunkámat 2019-ben kezdtem meg, melynek eredményeképpen készült el a 2019. évi Mailáth György Tudományos Pályázatra az *Adalékok a bírói hivatás történetéhez* című pályamunkám, amellyel első helyezést értem el. A kutatást tovább mélyítettem elsősorban a Budapest Főváros Levéltárában feltárt források segítségével, így született meg a 35. Országos Tudományos Diákköri Konferenciára készült pályamunkám, melynek címe: *Fejezetek a bírói hivatás történetéből (1890 – 1938)*, amellyel a Magyar Alkotmánytörténeti (Közjogtörténeti) Tagozatban első helyezést értem el. A kutatómunka során világossá vált, hogy az OTDK dolgozat keretein túl is foglalkozni szeretnék e témakör feltárásával. Ezért jelen pályázat keretei között kívánom a kutatást elmélyíteni, ismereteimet bővíteni. A bírói hivatás iránti elhivatottságom motiválta a témaválasztást.

2. Célkitűzés: A kutatási/művészeti program célja

A kutatásom célja, hogy a Horthy korszak időszakában vizsgáljam a bírói hivatás (eddig feldolgozatlan) fejlődéstörténetét, a bírói életpályát. Ehhez az archivált levéltári források feltárása szükséges, amelyet elsősorban a Budapest Főváros Levéltárában tervezek. Át kívánom tekinteni a bírói hivatást érintő alapforrásokat, a fegyelmi ügyeket, bírákkal szemben indult büntetőeljárásokat, a bírák minősítési és előmeneteli anyagait. Az 1944 és 1949 közötti időszak levéltári vizsgálatát az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának (továbbiakban: ÁBTL) forrásbázisára kívánom alapozni. (Az ÁBTL kezeli az 1944-től megalakult állambiztonsági szervek által gyűjtött iratanyagokat.) Véleményem szerint az ÁBTL iratanyagának feltárása során új perspektívából kaphatunk bepillantást a bírói

¹ leendő felsőbb éves alapképzésben részt vevő hallgatók számára

² leendő felsőbb éves osztatlan mesterképzésben részt vevő, illetve osztatlan mesterképzésben részt vevő hallgatók számára

hivatás fejlődéstörténetébe, a bírák életpályájának alakulásába. Ugyanis az állambiztonsági szervek által gyűjtött adatok eltérnek a bírák munkáját számon tartó elnöki iratokban, személyi táblákban foglaltaktól. A primer forrásokon keresztül megismerhetjük, hogy a második világháború utáni politikai átalakulás és a kiépülő totalitárius rendszer, az államszocialista hatalom, hogyan befolyásolta a bírói pályát. A források vizsgálata során megtudhatjuk, hogy a nyugdíjkor előtt álló bírák hogyan folytathatták, illetve egyáltalán folytathatták-e hivatásukat nyugdíjkoruk betöltéséig. Emellett az éppen pályakezdő bírák pályájának alakulásáról is ismeretekre tehetünk szert. Elsősorban a Népbíróságok Országos Tanácsának iratanyagát, B-listás, illetve bírákra vonatkozó vizsgálati anyagok feltárását tűzöm ki célul. (Rövid kitekintésként az 1949 utáni pártállami időszak is vizsgálat tárgyát képezi.)

3. A kutatási eredmények ismertetésének tervei

Kutatási eredményeimet publikáció, illetve tudományos előadás formájában kívánom ismertetni. A feldolgozott anyagokból kimutatásokat készítek, amelyeket diagramok segítségével szemléltetek. Emellett a feltárt primer forrásokról felvételeket is készítek. Kutatási eredményeimet a 2022-ben megrendezésre kerülő Tavaszi Szél Konferencia keretei között kívánom prezentálni, illetve a konferenciakötetben megjeleníteni. Emellett a A Glossa Iuridica-ban, a Károli Gáspár Református Egyetem Állam-és Jogtudományi Karának tudományos folyóiratában is publikálni kívánom. 2022-ben a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola által megrendezésre kerülő Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozóján is részt kívánok venni, eredményeimet bemutatni. Mivel nappali doktoranduszi tanulmányokra készülök, a kutatásaim a doktori fokozatszerzéshez is használhatóak lesznek.

4. Kutatási terv feladat- és ütemterv: A kutatási terv végrehajtásának ütemezése, alap- és mesterképzés esetén 5+5 hónapos, doktori hallgatók esetén 5+7 hónapos, doktorvárományosok és posztdoktorok esetében 6+6 hónapos ütemezésre (amennyiben releváns) történő bontása (milyen lépésekben és módszerekkel kívánja megvalósítani az adott célkitűzést)

A kutatómunka első fázisában a BFL iratanyagát vizsgálom. Az iratanyagokból a témám szempontjából releváns (bírákra vonatkozó) források kigyűjtését fogom megkezdeni az 1920-tól keletkezett anyagok vonatkozásában. Elsősorban a bírák fegyelmi ügyeit, személyi anyagait fogom összegyűjteni, analízálni. Az ÁBTL iratanyagát 1944 – 1949 között vizsgálom. A gyűjtött anyagokról felvételeket is készítek, amelyeket a későbbi prezentációk során használok. A kutatási fázis második felében a gyűjtött adatokból kimutatások elkészítését tűzöm ki célul, amelyeket diagramok segítségével fogok szemléltetni. A forrásokat összevetem az

ÚNKP-21-1, ÚNKP-21-2, ÚNKP-21-3 és ÚNKP-21-4 Pályázati Adatlap 1. számú melléklet eddigi szakirodalommal és ezt követően készítem el a kutatási eredményeimet bemutató prezentációt, és állítom össze a tárgybeli publikációkat.

5. Kutatócsoport keretében megvalósult kutatás jellemzői:

A célzott kutatás nem kutatócsoport keretében történik.

6. Vállalások (kötelező³ és nem kötelező):

Kutatási eredményeimet a 2022-ben megrendezésre kerülő Tavaszi Szél Konferencia keretei között kívánom prezentálni, illetve a konferenciakötetben megjeleníteni. Emellett a A Glossa Iuridica-ban a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának tudományos folyóiratában is publikálni kívánom. Az eredményeimet a Károli Gáspár Református Egyetem által megszervezésre kerülő ÚNKP rendezvényen is ismertetni fogom. A 2022-ben a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola által megrendezésre kerülő Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozásán is részt kívánok venni.

7. Összegzés: a tevékenység során elvárt eredmények, azok tervezett hasznosítása

A bírói hivatásról szóló szakirodalmát eddig feltáratlan primer forrásokkal egészítem ki. A kutatandó anyagok feldolgozása nővumként szolgálhat, ezáltal a meglévő szakirodalmat kiegészítve, illetve azzal összevetve. Tervezett tudományos pályámon, mindenek előtt a PhD képzésben kiválóan hasznosíthatnám a támogatás által megszerzett ismereteket.

8. Fontosabb irodalomjegyzék:

Bódiné Beliznai Kinga: Történetek a bírói felelősség köréből. In: Gosztonyi Gergely-Révész T. Mihály (szerk.) Jogtörténeti Parerga II. ELTE-Eötvös Kiadó. Budapest, 2018.

Bódiné Beliznai Kinga: A bírói kar "szorongatása" az 1920-as években. In: Fodor Veronika - Gecsényi Patrícia - Hollósi Gábor - Kiss Dávid - Ráczné - Baán Krisztina - Rácz, János (szerk.): Zinner 70: Egy élet az (i)gazságszolgáltatás kutatásának szolgálatában, Magyar Napló Kiadó, Írott Szó Alapítvány, Budapest, 2018.

Patyi Zsófia: A bírák fegyelmi felelősségének bő évszázados alakulása I. (1868-1954). Forum. Publicationes doctorandorum iuridicorum, 2016, 6. évf.

Schlachta Boglárka Lilla: Adalékok a bírói hivatás történetéhez. Mailáth György Tudományos Pályázat 2019, Díjazott dolgozatok, Országos Bírószági Hivatal, Budapest, 2019, 817-857. o.

Schlachta Boglárka Lilla: Fejezetek a bírói hivatás történetéből (1890 – 1938). OTDK dolgozat (megjelenés alatt: Acta Iuvenum Caroliensia 2021.)

Stipta István: A magyar bírósági rendszer története. Multiplex Media-Debrecen U.P. Debrecen, 1998.

A feldolgozandó anyagok között szerepelnek az eddig érintetlen levéltári források.

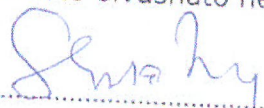
³ a pályázati kiírás 4. pontja alapján

9. Témavezetői ajánlás⁴:

A pályázót öt éve, állam- és jogtudományi tanulmányai kezdetétől ismerem. Hosszú oktató pályám egyik legeredményesebb hallgatója, aki két OTDK-n ért el kimagasló eredményt és már hallgatói időszakában számottevő tudományos teljesítményt igazolt. Az MTMT-ben már most nyolc tudományos közleményt jegyez, és – az OTDK- kívül két országos szakmai pályázat győztese. A jelen pályázat elbírálása szempontjából fontosnak tartom, hogy a kutatás a levéltári források feldolgozására irányul, tehát eddig nem kutatott területeket érint, és rendkívül munkaigényes aktivitást ígér. A pályázat támogatása esetén egy rendkívüli képességű és kiemelkedő szorgalmú fiatal nyerhetnének meg a doktoranduszi munkára, tágabb értelemben a hazai tudományosság javára.

Kelt: Budapest, 2021. május 20.

Prof. Dr. Stipta István
témavezető olvasható neve⁵

témavezető aláírása⁶

Schlachta Boglárka Lilla
pályázó olvasható neve

pályázó aláírása

⁴ nem kötelező kitölteni

⁵ posztdoktori pályázat esetén értelemszerűen nem releváns

⁶ posztdoktori pályázat esetén értelemszerűen nem releváns